

Genomföranderapport Fonden för inre säkerhet 2018

Bild: Magnus Dahl, Polismyndigheten

I Genomföranderapporten redogörs för vilka projekt som genomförts inom Fonden för inre säkerhet fram till ett visst finansiellt år samt vad som planeras de kommande åren. Åtgärder inom varje särskilt och nationellt mål beskrivs. En formell version av rapporten skickas till kommissionen varje år.

Innehållsförteckning

ISF GRÄNS.....	3
1. Särskilt mål 1 – Stöd till en gemensam viseringspolitik.....	3
1.1. Nationellt mål 1 - Nationell kapacitet.....	3
1.2. Nationellt mål 2 - Unionens regelverk	4
1.3. Nationellt mål 3 - Konsulärt samarbete	4
2. Särskilt mål 2 – Gränser.....	5
2.1. Nationellt mål 1 - Eurosur	5
2.2. Nationellt mål 2 - Informationsutbyte	6
2.3. Nationellt mål 3 - Gemensamma unionsnormer	7
2.4. Nationellt mål 4 - Unionens regelverk	7
2.5. Nationellt mål 5 - Framtida utmaningar	8
2.6. Nationellt mål 6 - Nationell kapacitet.....	8
ISF POLIS.....	10
3. Särskilt mål 5 – Förebygga och bekämpa brott	10
3.1. Nationellt mål 1 - Förebyggande och bekämpning	11
3.2. Nationellt mål 2 - Informationsutbyte	12
3.3. Nationellt mål 3 - Utbildning.....	13
3.4. Nationellt mål 4 - Stöd till offer	13
3.5. Nationellt mål 5 - Hot- och riskbedömning.....	14
4. Särskilt mål 6 – risker och kriser	15
4.1. Nationellt mål 1 - Förebyggande och bekämpning	15
4.2. Nationellt mål 2 - Informationsutbyte	16
4.3. Nationellt mål 3 - Utbildning.....	16
4.4. Nationellt mål 4 - Stöd till offer	17
4.5. Nationellt mål 5 - Infrastruktur.....	17
4.6. Nationellt mål 6 - Tidig varning och kris	18
4.7. Nationellt mål 7 - Hot- och riskbedömning.....	18

Fonden för inre säkerhet

Fonden för inre säkerhet (ISF) ger ekonomiskt stöd till aktiviteter som stärker EU:s inre säkerhet. Genom fondens aktiviteter genomförs den Europeiska unionens strategi för inre säkerhet och den europeiska säkerhetsagendan.¹ Fonden kan stödja projektaktiviteter under programperioden 2014-2020.

Det nationella programmet för Sverige beskriver mål, prioriteringar och aktiviteter som är särskilt relevanta för Sverige². Fonden består av två delar: ISF Gräns och ISF Polis.

ISF Gräns stödjer en gemensam viseringspolitik och en integrerad gränsförvaltning. ISF Polis stödjer brottsförebyggande arbete, bekämpning av brott, krisberedskap, krishantering och skydd av samhällsviktig verksamhet/kritisk infrastruktur.

Denna rapport omfattar åtgärder och aktiviteter som beviljats fram till december 2018. I rapporten presenteras genomförda åtgärder per särskilt mål och underliggande nationella mål.

---

¹ Europeiska unionens strategi för inre säkerhet, publikation på <https://www.consilium.europa.eu/sv/documents-publications/publications/internal-security-strategy-european-union-towards-european-security-model/> och den Europeiska säkerhetsagendan, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX%3A52015DC0185>

² Sveriges nationella program: <https://polisen.se/contentassets/21e2b0a97548481e9b8d69ac3b9e156f/nationellt-program-isf.pdf>

ISF GRÄNS

---

1. SÄRSKILT MÅL 1 – STÖD TILL EN GEMENSAM VISERINGSPOLITIK

Fonden ska genom särskilt mål 1 stödja den gemensamma viseringspolitiken genom att bidra till lagligt resande och därmed förhindra olaglig invandring. Särskilt fokus i Sverige under programperioden är att bidra till:

- ökad harmonisering av visahanteringen,
- förenkla och effektivisera processer kring utfärdandet av visa,
- utveckla IT-system och säkerställa säker överföring av information, samt att
- expandera och effektivisera utlandsmyndigheternas verksamhet och samarbeten

I Sverige är det i huvudsak Migrationsverket som kan söka och genomföra projekt som rör viseringspolitiken. Migrationsverket är den myndighet i Sverige som bland annat ansvarar för den nationella delen av Visa Information System (VIS).

Beviljade projekt bidrar till att:

- ✓ minska “visumshopping” och öka harmonisering av visahanteringen
- ✓ öka tillgängligheten för visumansökare och erbjuda mer effektiv och rättssäker hantering av ansökningar
- ✓ minska den administrativa bördan för utlandsmyndigheter
- ✓ utveckla nödvändiga IT-system
- ✓ utveckla och effektivisera VIS
- ✓ öka den administrativa kapaciteten och förbättra operativa och tekniska resurser samt personalresurser

Planering för fler åtgärder inom målområdet pågår.

1.1. Nationellt mål 1 - Nationell kapacitet

Två projekt har hittills beviljats stöd. Stödmottagaren för båda projekten är Migrationsverket.

Projektet som startade först var *Införandet av nya generationens biometristationer*. Projektet beviljades 2 094 989 euro i stöd och avslutades 2018.

Det pågår ett omfattande arbete med att utveckla nya arbetssätt och system för biometrisk sökning och matchning i såväl Sverige som Europa. Genom projektet har Migrationsverket utvecklat Sveriges tekniska förmåga att kvalitetssäkra den information som hämtas och lagras i det centrala VIS-systemet. Projektets mål var att köpa in och installera 160 nya biometriutrustningar.

Projektet har genomfört tester och förändringar i Migrationsverkets IT-system, utbildat personal och köpt in och installerat biometristationer på utlandsmyndigheter och på Migrationsverkets lokaler i Sverige (159 med fondens medel och 2 med anslagsmedel). Tester och användning av den nya utrustningen visar att den genererar en snabbare hantering av data och väsentligt ökat kvaliteten på den information som inhämtas och lagras i VIS.

En av 159 biometristationer som köpts in till Migrationsverket genom Fonden för inre säkerhet

Bild: EU-kommissionen

Det andra beviljade projektet är *Förstudie för att utveckla Migrationsverkets arbete med EU:s viseringspolitik*. Projektet har beviljats 129 074 euro i stöd och pågår sedan den 1 september 2018.

Förstudien omfattar flera analysområden; interoperabilitet, upprättandet av ett in- och utresesystem (EES), SIS II AFIS och VIS Recast. Syftet med förstudien är att analysera hur nya förordningar och förändringar i befintliga förordningar påverkar Migrationsverkets processer och IT-system inom viseringspolitiken, och vilka åtgärder som behöver vidtas i Sverige med anledning av det. Fokus har legat på förändringarna i VIS-förordningen. Arbetet har varit omfattande, dels i form av möten i rådsarbetsgruppen i Bryssel och dels i form av analyser av föreslagna förändringar. Analyserna har mynnat ut i två rapporter; en som rör kostnader för införandet och påverkan på processer och en om eventuella besparingar och intäkter. Interoperabilitet, SIS och EES har analyserats övergripande.

1.2. Nationellt mål 2 - Unionens regelverk

Hittills har inga projekt beviljats inom detta målområde.

1.3. Nationellt mål 3 - Konsulärt samarbete

Hittills har inga projekt beviljats inom detta målområde.

2. SÄRSKILT MÅL 2 – GRÄNSER

De nationella målen under särskilt mål 2 gränser reflekterar mål och prioriteringar fastställda i den nationella strategin för yttre och inre gränskontroll 2014-2016, framtagna av Polismyndigheten i samverkan med Kustbevakningen.

Under 2018 färdigställdes den nya nationella strategin för integrerad gränsförvaltning (IBM-strategin). Den är gemensam för Polisen, Migrationsverket, Kustbevakningen, Sjöfartsverket, Tullverket och Säkerhetspolisen och omfattar mål och prioriteringar för gränskontrollverksamheten. Syftet med strategin är att säkerställa att Schengenregelverket följs. Pågående åtgärder inom mål 2 bidrar till att uppfylla målen i både den nationella strategin och det nationella programmet.

Det blev en sen start för åtgärder inom särskilt mål 2. En av orsakerna är att endast ett fåtal myndigheter; Polismyndigheten, Kustbevakningen och Migrationsverket, kan söka inom detta målområde. De tillfälliga gränskontrollerna sedan november 2015 har inneburit en påtaglig belastning för Polismyndigheten och begränsat myndighetens möjlighet att genomföra utvecklingsinsatser med stöd av ISF. Övriga två myndigheter koncentrerade sig inledningsvis på insatser inom andra mål.

Intensiva dialoger mellan myndigheterna och fondsekretariatet ledde till behovsinventeringar som så småningom resulterade i flera beviljade projekt. Insatserna i de fem beviljade projekten bedöms kunna bidra till att stärka EU:s inre säkerhet, förbättra Sveriges möjligheter att uppfylla Schengenregelverket, öka förmågan att upptäcka gränsöverskridande organiserad brottslighet, stärka samverkan mellan myndigheter, samt anpassa och utveckla IT-system för en integrerad gränsförvaltning.

Då fondens nationella program omfattar ett brett perspektiv för att hålla över tid bedöms mål och åtgärder motsvara nuvarande behov och även kunna omhänderta nya förutsättningar och krav som ställs på myndigheterna inom gränsförvaltningsområdet. Vissa justeringar i programmet kommer att göras när ytterligare medel tillförs 2019.

2.1. Nationellt mål 1 - Eurosur

Sedan projektstart den 1 februari 2018 bygger Polismyndigheten upp en fungerande nationell samordningscentral (NCC), regionala samordningscentraler (RCC) och utvecklar riskanalysarbetet inom gränskontrollområdet. Projektet *EUROSUR*, som är tvåårigt, ska säkerställa att Schengenregelverket följs och då särskilt Eurosur- och Frontexförordningarna. Projektet har beviljats 1 124 686 euro i stöd.

Vid Schengenutvärderingen 2017 rapporterades brister i nuvarande NCC, samt att ett system för riskanalys enligt CIRAM 2.0 (en gemensamt framtagen modell för riskanalys för både EU- och nationell nivå) saknas. Projektet ska därför utveckla de verksamheter inom polisen som ska arbeta med Eurosur (European Border Surveillance system) samt införa CIRAM 2.0 som stöd för gränskontroll både vid sjö- och luftgräns.

Projektet ska ge en ökad situationsmedvetenhet och bidra till att förbättra den operativa samordningen inom svensk gränskontroll. CIRAM 2.0 ska omsättas i en svensk kontext och rutiner ska utvecklas för att säkerställa ett systematiskt och strukturerat samarbete mellan gränspolis och underrättelseverksamhet. Under projekttiden har Polismyndigheten tillsammans med Kustbevakningen arbetat för att få in Sjöbasis i den IT-miljö som myndigheterna arbetar i (polarmiljön). Genomförandet beräknas vara klart under 2019.

Eurosur Communications Network kommer under projektet att integreras i myndigheternas IT-miljö. Det innebär att Eurosur-applikationen, som visar den Europeiska situationsbilden samt händelser och beskrivningar av vad som sker utanför EU:s yttre gräns, kommer att göras tillgänglig för gränskontrollverksamheten inom Polismyndigheten, Kustbevakningen och Tullverket.

Projektet har påbörjat den IT-utveckling som behövs för att ta fram en nationell situationsbild. Arbetet med att ta fram en kravspecifikation fortsätter liksom kompetensutveckling av personal.

Intensivutbildning i riskanalys (CIRAM 2.0) för personal från polisen, Migrationsverket, Tullverket och Kustbevakningen.

Bild: EUROSUR, Polismyndigheten

2.2. Nationellt mål 2 - Informationsutbyte

På Migrationsverket pågår projektet *IDUM - Styrkt identitet. En pilot för utvecklad ID-kompetens*. Projektet har beviljats 326 869 euro.

Kommissionen och flera av EU:s medlemsländer har under senare år konstaterat ett ökat problem med falska ID-handlingar (se exempelvis "Action plan to strengthen the European response to travel document fraud" (COM (2016) 790).

Konsekvensen av denna utveckling är mycket allvarlig. I kommissionens rapport konstateras att ett ökat missbruk av ID-handlingar kan innebära negativa effekter för Schengenområdet i form av:

- allvarliga säkerhetsrisker, t.ex. terrorism,

- ökad organiserad brottslighet t.ex. människohandel och smuggling av flyktingar,
- att tillstånd beviljas på dokument som är manipulerade och/eller falska och att sökanden som egentligen inte skulle beviljas tillstånd kommer till Schengenområdet.

Problematiken finns även i Sverige. Genom Migrationsverkets samarbete med andra länder såsom Tyskland och Norge har verket fått indikationer på att det är särskilt vanligt med förfalskningar av syriska ID-handlingar.

Projektet genomför ett pilotutvecklingsarbete som ska resultera i utveckling av nya arbetssätt, användning av ny teknisk utrustning och ökad kompetens för att minska de identifierade problemen. Ambitionen är att överföra resultaten till andra utlandsmyndigheter.

Piloten kommer att fokusera på syriska ID-handlingar. Vidare kommer piloten att inrikta sig på ID-handlingar som inkommer i enlighet med EU:s viseringskodex. På så sätt kan Sverige som medlemsstat bidra med kunskap och etablera nätverk inom det lokala Schengensamarbetet i regionen. Hösten 2018 har ägnats åt planering, nätverkande och förankring. En ID-expert har anställts och påbörjat arbetet på utlandsmyndigheterna.

Utlandsmyndigheterna i Amman, Khartoum, Kairo och Beirut ingår i projektet.

ISF-projektet IDUMs projektgrupp utanför ambassaden i Amman

Bild: IDUM, Migrationsverket

2.3. Nationellt mål 3 - Gemensamma unionsnormer

Fondsekretariatet har inför de senaste ansökningsomgångarna fört dialoger med samverkansgruppens myndigheter (partnerskapet) för att undersöka om det finns konkreta projektidéer inom målområdet som skulle kunna förverkligas med hjälp av ISF-medel. De projektidéer som presenterats inför våren 2019 omfattas av andra nationella mål, men det utesluter inte att det senare under programperioden kan bli aktuellt med projekt inom detta målområde.

2.4. Nationellt mål 4 - Unionens regelverk

Schengenutvärderingen 2017 visade på att en rad åtgärder måste vidtas för att stärka Sveriges gränsförvaltning. Projektet *Schengenutvärderingen*, som koordineras av

Polismyndigheten, är en av flera insatser som initierats efter utvärderingen. Projektet startade den 1 september 2018 och beviljades 729 693 euro i stöd.

Projektet ska utveckla ett nationellt koncept för utbildnings- och läroplaner för gränspersonal. Det ska utvecklas i enlighet med Frontex gemensamma standard för en undervisningsplan (CCC - Common Core Curriculum). Projektet ska även identifiera och ta fram en modell för uppföljning och kvalitetskontroll av svensk gränsförvaltning. Förväntat resultat är bland annat utveckling och driftsättning av en utbildningsplan, som ska försörja gränsförvaltningen med nyckelkompetens, vilket på sikt ska leda till att öka kunskapsnivån hos gränspersonal. Målet är ökad förmåga att tillämpa unionskodexen och att hantera kontroller mot SIS. För att självständigt kunna följa upp verksamheten och identifiera fortsatta utvecklingsområden, ska projektet även ta fram en modell för uppföljning och kvalitetskontroll. På grund av svårigheter att rekrytera personal till projektet kom aktiviteterna igång senare än planerat.

Polismyndigheten har uttryckt behov av ytterligare insatser inom detta målområde.

2.5. Nationellt mål 5 - Framtida utmaningar

Inga åtgärder planeras inom detta nationella mål under programperioden.

2.6. Nationellt mål 6 - Nationell kapacitet

Två projekt beviljades medel under 2018. Polismyndigheten koordinerar båda projekten.

EES 2019-2021 startade den 1 februari 2019 och beviljades 5 515 972 euro.

Projektet ska bidra till en förbättrad förvaltning av de yttre gränserna, förhindra irreguljär invandring och underlätta hanteringen av migrationsströmmar. Projektets syfte är att fullt ut införa användning av EES (Entry/Exit System) i all tillämplig verksamhet. I detta ingår att utveckla det IT-stöd som krävs enligt EES-förordningen inom ramen för den tidsplanering (2020) som kommissionen angett. Det ingår även att införa och integrera systemet mot centrala EES samt vidareutveckla det nationella EES. Projektet sker i samverkan med de myndigheter som är berörda samt med eu-LISA. Delar av projektet finansieras av de öronmärkta medel som i fonden avsatts för genomförandet av EES.

Inköp av dokumentutrustning vid yttre gräns är ett tvåårigt projekt, även det med start den 1 februari 2019. Beviljade ISF-medel är 431 631 euro.

Projektet svarar på rekommendationer utfärdade vid senaste Schengenutvärderingen, som bl.a. pekade på att det finns för få dokumenttekniker i tjänst vid svenska gränsövergångsställen. Experthjälp på distans ska kunna användas för bedömning av ifrågasatta dokument när det inte finns någon dokumenttekniker i tjänst. Projektet ska köpa in utrustning som ska placeras ut hos gränspoliserna i de olika regionerna i enlighet

med en behovsinventering. Syftet är att bekämpa organiserad, gränsöverskridande brottslighet och bidra till en förbättrad och mer rättssäker kontroll vid Schengens yttre gräns.

Bild: Exigus, Polismyndighetens bildbank

ISF-projektet Inköp av dokumentutrustning vid yttre gräns, möjliggör experthjälp av dokumenttekniker på distans.

I de projektidéer som presenterats inför 2019 - års ansökningsomgång finns önskemål hos Polismyndigheten om ytterligare två ansökningar inom detta mål. Det ena rör utveckling av strukturer och metoder för att öka polisens förmåga att säkra underrättelse- och riskanalysbaserade informationsflöden vid operationsplanering, beredskapsplanering och kapacitetsutvecklingsplanering och det andra förberedelse för och genomförande av de nya SIS-förordningarna. Även Migrationsverket har uttryckt önskemål om att ansöka under 2019. Verket vill genomföra nödvändiga förändringar i system och processer för att stödja införandet av EES, liksom förändringar i det nationella VIS-systemet.

ISF POLIS

---

3. SÄRSKILT MÅL 5 – FÖREBYGGA OCH BEKÄMPA BROTT

Den svenska regeringens nationella säkerhetsstrategi anger inriktningen för arbetet med att värna Sveriges säkerhet. Flera av prioriteringarna och målen i ISFs nationella program har beröringspunkter med de åtgärder som lyfts fram i strategin. Det gäller bl.a. åtgärder för att motverka organiserad brottslighet, terrorism och våldsbejakande extremism.

Behov och åtgärder i det nationella programmet bedöms fortsatt relevanta även om situationen på några av områdena har accentuerats sedan programmet skrevs och behov av insatser därmed förstärkts. Tryggheten har minskat och kriminaliteten ökat i ett antal utsatta områden i Sverige. Skjutningar är fortsatt ett stort problem, särskilt i storstadsregionerna. Vidare bedöms antalet radikaliserade extremister ha ökat under senare år och 2017 ägde en terroristattack rum i Stockholm. Terrorhotnivån ligger fortsatt på en förhöjd hotnivå. ISF stödjer flera projekt som genomför åtgärder för att möta dessa utmaningar. Insatserna omfattar arbete för att förebygga och bekämpa drogrelaterad brottslighet, radikalisering, minska andelen skjutvapen i utsatta områden, test av metoder som ska minska antal skjutningar, etc. Flera myndigheter använder fondens medel som hjälp för att höja sina förmågor att förebygga och reagera på säkerhetsrelaterade händelser, t ex terrorattentat.

De 14 beviljade projekten bedöms bidra positivt till att uppfylla programmets mål och förväntade resultat. De första resultaten för målområdet inbegriper en höjd förmåga för deltagande myndigheter att motverka och ingripa vid terrorbrott, ökad kompetens bland landets åklagare kring penningtvätt och brottsutbytesfrågor, samt ökad kunskap kring åtgärder för att motverka radikalisering. Andra pågående åtgärder främjar målen om att förebygga och bekämpa radikalisering och terrorbrott, genomföra EU-direktivet om PNR, effektivisera brottsutredningar, utveckla stödet till brottsoffer, samt utveckla samhällets förmåga att hantera händelser med farliga ämnen.

Sedan tidigare pågår åtgärder med ISF-finansiering för att bygga upp och vidareutveckla alla delar som krävs för att uppfylla PNR-direktivet. Ett annat prioriterat område är att underlätta interoperabilitet mellan existerande IT-system och nya. En förstudie koordinerad av polisen pågår för att förbereda polisen och andra berörda myndigheter på implementeringen av de nya interoperabilitetsförordningarna.

Under 2018 har diskussion förts med partnerskapsmyndigheterna i övervakningskommittén om prioriteringar för återstående medel. Samtalen resulterade i att fokus vid 2019 - års ansökningsomgång är åtgärder som ska bekämpa organiserad brottslighet med anknytning till EMPACT.

3.1. Nationellt mål 1 - Förebyggande och bekämpning

Fyra projekt med direkt koppling till bekämpning av terrorattacker har beviljats medel. Samtliga avser inköp av ny utrustning. Utrustning som köpts in genom fonden har bl.a. använts vid terrorattentatet i Stockholm den 7 april 2017, vid tre politikerveckor i Almedalen, vid EU-toppmötet i Göteborg 2017 och vid Riksdagens öppnande 2018. Två projekt koordineras av polisen och de övriga två av Försvarsmakten och Kustbevakningen med Polismyndigheten som partner. Tre av projekten är sekretessbelagda, vilket gör att detaljer om insatser och utrustning inte kan lämnas ut.

Urpo Mäkinen, Polismyndigheten, projektledare för ISF-projektet Anti-UAS.

Bild: Carina Hammar, Polismyndigheten

Åklagarmyndigheten har genom sitt avslutade ISF-projekt stärkt åklagares och utredares kunskap om brottsutbytesfrågor och penningtvätt. Utbildningar för drygt 70 % av alla åklagare i landet har genomförts, ett studiebesök på Metropolitan Police i London har arrangerats och en nationell penningtvättkonferens har anordnats. Utvärderingar visar att deltagarna är nöjda med den kompetensutveckling de fått och att mer egendom har säkrats och antal yrkanden av brottsutbyten ökat tack vare projektet. Uppföljningar visar att antalet förenklade tillgångsutredningar ökade med drygt 50 % under perioden januari-augusti 2018 jämfört med samma period 2017. Antal förverkandeyrkanden ökade under motsvarande period med 30 %.

Brottsutbyte och penningtvätt var i fokus i Åklagarmyndighetens ISF-projekt, som avslutades i december 2018.

Bild: Exigus, Polismyndighetens bildbank

Länsstyrelsen Skåne koordinerade under två års tid ett projekt med ambition att skapa en regional kompetens-, aktivitets- och forskningsnod i Skåne för att motverka våldsbejakande extremism. Projektet har följts med stort intresse av organisationer både i och utanför regionen och har bidragit till ökad kunskap om hur radikalisering kan motverkas.

I två pågående projekt utvecklas och testas nya metoder för att få ner grov organiserad brottslighet i utsatta områden. Brottsförebyggande rådet (Brå) testar tillsammans med polisen i Malmö och Kriminalvården metoden Group Violence Intervention, som framgångsrikt använts för att minska antalet skjutningar i ett antal städer i USA. I det andra projektet utvecklar polisen nya metoder för att skapa tryggare miljöer i utsatta områden. Samtliga verktyg ska integreras i polisens befintliga metodstöd. Det senare projektet startade den 1 september 2018. I Brå:s projekt, som pågått sedan februari 2018, har större delen av metodstödet testats i samverkan med forskare från USA. Projektutvärderingen ska visa om metoden har potential att fungera i en svensk kontext.

Genom Brottsförebyggande rådets ISF-projekt Pilotprojekt för Group Violence Intervention i Sverige (SLUTA SKJUT), testas nytt metodstöd i Malmö.

Bild: Pilotprojekt för Group Violence Intervention i Sverige, Brå

Tullen bygger genom ISF upp ett mer effektivt och modernt IT-stöd för hantering av brottsärenden.

Inför 2019 har polisen visat intresse för tre projekt inom målområdet med särskilt fokus på EMPACT. Två av projektförslagen ska genomföras i samarbete med andra rättsvårdande myndigheter.

3.2. Nationellt mål 2 - Informationsutbyte

Tre projekt har hittills beviljats medel. Två projekt avser implementering av PNR (Passenger Name Record) och ett projekt planering inför omhändertagandet av de nya interoperabilitetsförordningarna. Polismyndigheten koordinerar samtliga.

API-PNR Etapp 3a avslutades den 31 december 2017. Utbetalat stöd till projektet är 124 588 euro.

Syftet med projektet var att leverera det IT-stöd och nya verksamheter eller verksamhetsförändringar som krävs för att fullt ut genomföra EU-direktivet om PNR. I projektet har verksamheten vid PIU (Passenger Information Unit) vidareutvecklats liksom de IT-system som används för PNR. Arbetet genomfördes i samverkan med andra berörda myndigheter i Sverige samt med andra medlemsstater.

PNR 2018-2020 startade i februari 2018. Projektet har beviljats 3 738 137 euro.

PNR-systemet är testat och installerat i produktion och är operativt 24/7, utbildning för användare har genomförts, i december 2018 skickade tre flygbolag PNR-data 24/7 och

alla utom ett flygbolag levererade API data till polisens system "PITA", som i växande grad används av gränskontrollpersonal. Det första bolaget som kopplades upp var SAS och data från flygbolaget omfattar både trafik inom och från tredje land. Enligt stödmottagaren är Sverige det första land som täcker all trafik. Driftsättningen i projektet försenades. Den operativa fasen påbörjades först när den nationella lagstiftningen var på plats den 1 augusti 2018. Rutiner och processer utvecklas allteftersom och det sker en kontinuerlig översyn av arbetet. Flygbolag ansluts i lämplig takt givet att varje anslutning kräver mycket arbete.

Projektet *Strategisk samordning Interoperabilitetsförordningar*, som startade i februari 2019, omfattar förberedelser och planering inför kommande interoperabilitetsförordningar. Projektet håller ihop den strategiska planering som krävs för att säkerställa ett effektivt genomslag av interoperabilitetspaketen inom Polismyndigheten. Interoperabilitetsinitiativet innebär anpassningar av existerande EU-system så som SIS och VIS samt interoperabilitet med de kommande EU-systemen EES, ETIAS och ECRIS- TCN. Projektet startade utan finansiering från ISF under hösten 2018 bl.a. med samordningsmöten med de samverkande myndigheterna Tullverket, Migrationsverket, Kustbevakningen och Säpo. Projektet har beviljats 200 871 euro.

3.3. Nationellt mål 3 - Utbildning

Hittills har inga projekt beviljats inom detta målområde.

3.4. Nationellt mål 4 - Stöd till offer

Projektet *Behovsanpassad webbinformation till brottsoffer* koordineras av Brottsoffermyndigheten. Det startade i september 2017 och beviljades 191 811 euro.

Projektet utvecklar en webbplats som riktar sig till brottsoffer. Webbplatsens viktigaste funktion är att hjälpa brottsoffer att på ett effektivt sätt sortera bland en stor mängd information. På webbplatsen kombineras texter med filmer och animationer. Brottsoffer ska kunna skraddarsy vilken information som ska visas, bl.a. utifrån vilken typ av brott som personen utsatts för, var i rättsprocessen personen befinner sig och var personen är bosatt. Tanken är att ge brottsoffer så relevant och överskådlig information som möjligt samt även information om var lokalt stöd kan erbjudas.

Projektet bygger på EU:s brottsofferdirektiv från 2011. En av direktivets viktigaste hörnpelare är att ge brottsoffer information om brottmålsprocessen och om vilket stöd de kan ha rätt till.

Partnerorganisationer saknas men Brottsoffermyndigheten tar hjälp av två externa och en intern referensgrupp. Syftet är att säkerställa att relevant information publiceras på ett lättillgängligt och användarvänligt sätt. Referensgrupperna är engagerade och uppger att de ser stor nytta med webbplatsen. De bidrar löpande med värdefull återkoppling på projektets alla delar.

Projektet fick en sen start på grund av ändrade förutsättningar för inköp, men har nu god styrfart. Webbplatsens design är färdig. Textinnehåll har tagits fram och 17 intervjufilmer har producerats. Tester har genomförts för att säkerställa webbplatsens användarvänlighet. Återkopplingen var positiv. Användarna anser att webbplatsen är självinstruerande och lättillgänglig.

Bild: EU-kommissionen

Presentation av en av de 17 filmer som Brottsmyndigheten tagit fram i ISF-projektet Behovsanpassad webbinformation till brottsoffer. På bild syns projektledare Fredrik Selin.

3.5. Nationellt mål 5 - Hot- och riskbedömning

Projektet *Nationell samverkan CBRN-händelse* startade i januari 2017. Projektet koordineras av Polismyndigheten, men är ett samarbete mellan ett flertal myndigheter. Beviljat stöd är 805 786 euro.

Projektets målsättning är att utveckla och öka det svenska samhällets förmåga att på ett säkert sätt agera och hantera storskaliga händelser med farliga ämnen (CBRN). Detta ska uppnås genom att utreda, analysera och bedöma aktuell förmåga att ingripa vid och hantera en händelse med farliga ämnen. Förväntade resultat är bl.a. reviderade och mer ändamålsenliga rutiner och metoder samt implementeringen av desamma. Projektet är en fortsättning på ett nationellt projekt där småskaliga händelser med CBRN-anknytning analyserats över hela händelsekedjan. Inom ISF-projektet ska främst hantering av storskaliga händelser utvärderas.

Analys av erfarenheter/underlag från medverkande myndigheter har legat till grund för lokala/regionala seminarier som genomförts i Malmö, Umeå, Göteborg och Stockholm. I seminarierna har utvalda storskaliga scenarier testats och resultaten har dokumenterats. Deltagare från bl.a. polis, räddningstjänst, Försvarmakten och landsting har medverkat. Resultaten visar på vilka brister som måste omhändertas för att hanteringen av storskaliga CBRN-händelser ska genomföras säkrare och mer effektivt.

4. SÄRSKILT MÅL 6 – RISKER OCH KRISER

Sedan det nationella programmet skrevs har frågor om risk och kris ytterligare aktualiserats. Detta återspeglas bl.a. i regeringens nationella säkerhetsstrategi. Flera av de målsättningar och möjliga åtgärder och insatser som exemplifieras i det nationella programmet återfinns i strategin. I strategin nämns exempelvis vikten av att höja förmågan att förebygga, identifiera och hantera IT-incidenter och antagonistiska attacker, samt förebyggande insatser för att avvärja hot mot energiförsörjning, transporter och kritisk infrastruktur. Med stöd av ISF-medel bedrivs åtgärder på alla dessa områden.

De sju beviljade projekten bedöms kunna bidra positivt till att uppfylla programmets mål och förväntade resultat. Åtgärderna fördelar sig på tre av de totalt fem nationella målen på området och spännvidden är bred. Här ryms rena inköpsprojekt inom det förebyggande området, praktiskt inriktade projekt med utbildning och övning i fokus, men även teoretiskt inriktade forskningsprojekt.

Sverige har under senare år arbetat aktivt med att genomföra EU-direktivet om åtgärder för en hög gemensam nivå av säkerhet i nätverk och informationssystem (NIS-direktivet) i svensk lagstiftning. Lag (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster trädde i kraft den 1 augusti 2018. Lagen innebär krav på informationssäkerhet och incidentrapportering för leverantörer av samhällsviktiga och vissa digitala tjänster. NIS-direktivet är omnämnt i det nationella programmet och åtgärder för att genomföra bestämmelser som följer av lagstiftningen kan genomföras med ISF-medel.

Ett annat viktigt område rör de mest skyddsvärda verksamheterna i samhället. En ny säkerhetsskyddslag trädde i kraft den 1 april 2019. Den nya lagen svarar mot de förändrade kraven på säkerhetsskyddet, bl.a. avseende utvecklingen på informationsteknikområdet, en ökad internationell samverkan, en ökad sårbarhet i samhällsviktiga funktioner och att säkerhetskänslig verksamhet i allt större omfattning bedrivs i enskild regi. Den nya lagen på området kan även resultera i behov av åtgärder som kan finansieras av ISF.

Det nationella programmet bedöms kunna möta de nya utmaningarna som växt fram inom området. Återstående medel har lyst ut i en öppen utlysning under 2019.

4.1. Nationellt mål 1 - Förebyggande och bekämpning

Under hösten 2018 genomfördes en begränsad utlysning riktad till aktörer verksamma inom området medicinsk säkerhet, strålsäkerhet och fysiskt skydd av skyddsvärd verksamhet. Två ansökningar togs emot, en inom temat strålsäkerhet och en inom temat fysiskt skydd av skyddsvärd verksamhet. Båda inom det nationella målet förebyggande och bekämpning.

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) koordinerar projektet *Strålningsmätning*. Projektet startade 1 februari 2019 och beviljades 924 184 euro. Projektets mål är att öka förmågan

till upptäckt och identifiering av radioaktiva ämnen vid SSM:s beredskapslaboratorier och i förlängningen att stärka stödet till polisen vid terroristattacker och andra säkerhetsrelaterade händelser med radioaktiva ämnen. I projektet ska nya handburna högupplösande instrument för upptäckt och identifiering av gamma- och neutronstrålade ämnen köpas in och driftsättas vid SSM:s beredskapslaboratorier.

RISE (Research Institutes of Sweden) koordinerar projektet *REINFORCE*, som startade 1 februari 2019 och beviljades 470 447 euro. Skyddsvärda verksamheter i Sverige står idag inför ett ökat hot med hänsyn till omvärldsutvecklingen. Ett av områdena där behov av förstärkt skydd är särskilt tydligt är den fysiska säkerheten, d.v.s. skydd av byggnader. Projektet ska kartlägga och dokumentera nuvarande fördröjningstider på säkerhetsdörrar och skyddsglas och testa lämpliga förstärkningsåtgärder. Målet är att hitta en lämplig dimensionering på dörrar och glas, för att säkerställa tillräckligt långa fördröjningstider. Målet är även att utveckla en myndighetsgemensam standard för dimensionering av fysisk säkerhet på skyddsvärda verksamheter i Sverige.

4.2. Nationellt mål 2 - Informationsutbyte

Hittills har inga projekt beviljats inom detta målområde.

4.3. Nationellt mål 3 - Utbildning

Tre projekt har beviljats medel. Stödmottagaren till två av de beviljade projekten är Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). I projektet *Gemensamt lärande för gemensamma perspektiv inom samhällssäkerhet* utvecklar MSB, tillsammans med andra myndigheter, en plattform för att möta krav på interaktivitet och nytänkande i utbildningar inom risk- och förebyggandeområdet. Nya utbildningssätt, som förbereder för och redan under utbildningen genomför tvärasektoriell samverkan, utvecklas och valideras. Projektet involverar Katastrofmedicinskt centrum (KMC) och Räddningstjänst Syd. Polisen har tagits in som referenspartner i projektet och då främst Kompetenscenter i Bergslagen. Umeå universitet bidrar med kompetens från polisutbildningen. En forskningsöversikt har tagits fram, liksom fyra undervisningsmoduler. De senare har testats vid externa övningar arrangerade av Räddningstjänsten och KMC.

Myndighetens andra projekt *Distribuerad ledningsträning*, startade den 1 september 2017. Projektet förbättrar förutsättningarna för ledningsträning hos MSB:s verksamhetsställen Revinge och Sandö. Fokus är på teknisk utveckling för distansutbildning och rollspelsbaserad och virtuell simulering. Konkret utvecklas audiovisuella kontaktytor, ett framskjutet ledningsträningsstöd och scenarier. En serie av tester har genomförts i samverkan med andra pågående projekt på MSB. Projektresultaten kommer att bli direkt tillämpbara i projektet *Gemensamt lärande för gemensamma perspektiv*.

Polisen koordinerade det avslutade projektet *iPilot 2017*, i vilket en övningsgenererad cyberattack mot simulerad IT- samt styr- och kontrollsystem genomfördes. Miljön var relevant men inte identisk med sådan som återfinns vid svenska kärnkraftverk. Utöver

myndigheters deltagande deltog industrin vid planering, övningarnas genomförande och utvärderingar. En övning i seminarieform genomfördes parallellt. I denna diskuterades och utvärderades ansvar och roller i lednings- och styrfunktioner.

Slutsatserna från övningarna sammanfattades i en utvärderingsrapport och överfördes muntligen till berörda myndigheter. Bristerna som uppdagades har sekretessmarkerats. Metodiken har i efterhand spridits till IAEA, som hade ett 30-tal observatörer från olika länder på plats vid den tekniska övningen. Det finns ett stort intresse för att genomföra liknande övningar i andra länder, både i och utanför Europa. Flera av de deltagande aktörerna har påbörjat ett internt arbete för att omhänderta de utvecklingsområden som identifierades under övningarna.

4.4. Nationellt mål 4 - Stöd till offer

Inga åtgärder planeras inom detta nationella mål under programperioden.

4.5. Nationellt mål 5 - Infrastruktur

Två projekt har beviljats medel.

Högskolan i Skövde är stödmottagare till projektet *Hotmodellering och motståndskrafthantering för kritiska infrastrukturer*. Projektet beviljades 583 810 euro i stöd och startade den 1 mars 2017. Fokus i projektet är elnät och utveckling av modeller som ska ge en fördjupad förståelse av risker som rör beroenden mellan komponenter. Modellerna underlättar bedömning av sårbarhet och konsekvenser och används för att identifiera orsaker till inträffade haverier och sårbarheter, samt för att identifiera vilka scenarier som potentiellt kan leda till haverier med dominoeffekt.

Stödmottagaren till det andra beviljade projektet är Lunds universitet, med projektet *Samberoende nationella kritiska infrastrukturer*. Beviljat stöd uppgår till 230 656 euro. Projektstart var den 1 maj 2017. Det övergripande målet är att praktiskt utveckla, undersöka och applicera forskningsbaserade metoder vid uppbyggnad av en nationell förmåga kring modellering och simulering av samberoende kritiska infrastrukturer.

De två projekten har beröringspunkter med varandra både vad gäller inriktning, intressenter och slutanvändare. Projekten har följts åt sedan start och medverkat vid varandras workshops för nätverksbyggande och erfarenhetsutbyten. I oktober 2018 arrangerades för första gången en gemensam workshop i syfte att sprida information om hittills uppnådda resultat och uppmuntra till diskussioner mellan berörda privata och offentliga aktörer. Fler gemensamma workshops planeras framöver.

Ett av budskapen från workshopen 2018 var att beroenden mellan kritiska infrastrukturer är förhållandevis stor, risker för attacker är reella och att de system som finns inte är utrustade för att identifiera och reagera tillräckligt snabbt på sabotage och intrång. Projekten har teoretiska angreppssätt, men resultaten kommer att paketeras på ett sätt som gör det möjligt för infrastrukturägare att använda dem i sina verksamheter.

En sårbarhet nationellt, som identifierats i båda projekten, är att det är svårt att få privata infrastrukturägare att engagera sig i frågan och därmed i pågående projekt.

ISF-workshop i Stockholm om beroenden och sårbarheter i och mellan kritiska infrastrukturer. Mötet anordnades av Högskolan i Skövde och Lunds universitet.

Bild: Eva Nero, Combitech AB

4.6. Nationellt mål 6 - Tidig varning och kris

Inga åtgärder planeras inom detta nationella mål under programperioden.

4.7. Nationellt mål 7 - Hot- och riskbedömning

Hittills har inga projekt beviljats inom detta målområde.